

ภาคผนวก ข.

ประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

การป่าไม้ในประเทศไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2371 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวลงไป ไม่ปรากฏหลักฐานเรื่องการควบคุมเกี่ยวกับเรื่องป่าไม้แต่อย่างใด ในสมัยนั้นมีเพียงการเก็บภาษีไม้ขนอสักที่จะผ่านกรุงเทพไปยังต่างประเทศ ตามจดหมายเหตุฉบับที่ จ.ศ. 1191 (พ.ศ. 2372)

การทำไม้ในสมัยก่อนเป็นการแสวงหาประโยชน์จากการทำไม้เพื่อเป็นสินค้าจึงไม่ได้ควบคุมการทำไม้ ซึ่งการทำไม้มีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยจะมีการเก็บภาษีซึ่งเรียกว่า “ค่าต่อไม้” ต่อมามีปัญหาเกี่ยวกับการเรียกเก็บภาษี เช่น ไม้บางชนิดควรเก็บภาษีแต่ก็ไม่มีการเก็บภาษี มีการหลีกเลี่ยงภาษีโดยแปรรูปไม้เป็นแผ่นแล้วทำเป็นแพ หรือล่องซุงไปยังลำน้ำที่ไม่มีด่านภาษี พระบาทสมเด็จพระปรมณทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติคือ พระบรมราชโองการประกาศไม้ขนอสักและไม้กระยาเลย ประกาศ ณ วันอาทิตย์ เดือนสี่ แรมแปดค่ำ ปีจอ ฉศก จุลศักราช 1236 นับว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกที่มีการกำหนดระเบียบและมาตรฐานในการจัดเก็บภาษีไม้สักและไม้กระยาเลย นับแต่นั้นมา การทำไม้สักเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ต่อมาในปี พ.ศ. 2426 รัฐบาลได้ทำสัญญาทางพระราชไมตรีกับประเทศอังกฤษ เงื่อนไขข้อที่ 11 และข้อที่ 12 กำหนดห้ามคนในบังคับอังกฤษทำไม้ เว้นแต่จะได้รับหนังสืออนุญาตที่ได้ประทับตราสัตยาบันของรัฐบาล และห้ามเจ้านายฝ่ายเหนือออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ทำไม้หลายคนทำไม้แปลงเดียวกัน

เพื่อให้การทำไม้ทางมณฑลพายัพดำเนินการไปโดยเรียบร้อย รัฐบาลจึงได้เปิดการเจรจากับเจ้านายฝ่ายเหนือผู้เป็นเจ้าของป่าขอเข้าควบคุมการทำไม้ โดยแต่งตั้งข้าหลวงใหญ่ขึ้นไปประจำทางมณฑลพายัพ มีที่ทำการอยู่ที่นครเชียงใหม่และให้อยู่ในบังคับบัญชาของกระทรวงมหาดไทย ให้ข้าหลวงใหญ่มีหน้าที่เป็นผู้จัดการเก็บค่าภาษีต่อไม้ตามพระบรมราชโองการประกาศไม้ขนอสัก และไม้กระยาเลย ที่ใช้บังคับมาแต่ พ.ศ. 2417 โดยแบ่งค่าภาษีเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเข้าพระคลังสมบัติ อีกส่วนหนึ่งให้เจ้านายฝ่ายเหนือ

การที่ได้ทำสัญญาทางพระราชไมตรีกับประเทศอังกฤษ ทำให้คนในบังคับของอังกฤษเข้ามาลงทุนทำป่าไม้มากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการทำป่าไม้และซื้อขายไม้ขนอสักตามมา รัฐบาลจึงได้ประกาศพระบรมราชโองการ เรื่องซื้อไม้ขนอสัก ลงวันพุธ เดือนเก้า ขึ้นหนึ่งค่ำ ปีวอก พ.ศ. 2427 โดยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อมีการควบคุมการทำไม้สัก และเก็บผลประโยชน์ของรัฐบาลมากขึ้น รวมถึงได้มีโอกาสทราบและศึกษาปัญหา

ต่างๆ จึงเห็นสมควรที่จะคุ้มครองและควบคุมการทำไม้ให้รัดกุมยิ่งขึ้น ในปี พ.ศ. 2430 จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ประกาศใช้กฎหมาย 2 ฉบับ คือ

1. ประกาศพระบรมราชโองการฯ เรื่องไม้ขอนสัก ประกาศ ณ วันที่ 1 เดือน 7 ขึ้น 1 ค่ำ ปีกุน นพศก ศักราช 1249 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาการค้าไม้ขอนสัก โดยเป็นการควบคุมดวงตราประทับต้นไม้ การเก็บไม้ลอยน้ำ การเลื่อยไม้เหนือด้านภาษี การเลื่อยไม้สำหรับใช้สอยทำบ้านเรือนและการเก็บไม้

2. ประกาศพระบรมราชโองการฯ เพิ่มเติมเรื่องไม้ขอนสัก ประกาศ ณ วันจันทร์ เดือน 11 แรม 1 ค่ำ ปีกุน พศก ศักราช 124 โดยเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับดวงตราประทับต้นไม้ การพบเห็นไม้หาย การให้รางวัลผู้พบเห็นไม้หายและการขายทอดตลาดไม้หาย และการประทับตราไม้กรณีนี้เจ้าหน้าที่เก็บไม้ของผู้ทำไม้ซึ่งเป็นลูกหนี้

ในการเก็บภาษีไม้ ได้มีการตราพระราชบัญญัติพิกัดภาษีภายใน รัตนโกสินทร์ ศก 111 บัญญัติให้มีการเก็บภาษีเสา ภาษีไม้รอด ตง และตอม่อ ที่นำไม้เต็งรัง ไม้नाและไม้พ่อน มาทำภาษีไม้สัก ที่นำมาเลื่อยหรือเป็นต้นซุง ภาษีไม้หลักแพซึ่งเป็นไม้สักขนาดเล็ก ภาษีไม้กระยาเลยซึ่งเป็นไม้ตะแบก ไม้เสลา ไม้อุโลก ไม้ตาลหก ไม้ยางและไม้เบญจพรรณต่างๆ ที่มีการเลื่อยหรือเป็นต้นซุง ภาษีไม้ดำ ภาษีไม้แดง ภาษีเปลือกโปรง ภาษีกระดานไม้ประดู่ ภาษีมาดเรือโกกลน และภาษีไม้รวกไม้ไผ่ และได้มีประกาศกระทรวงพระคลังมหาสมบัติแก่พระราชบัญญัติพิกัดภาษีภายใน รัตนโกสินทร์ ศก 111 แก้ไขปรับปรุงอัตราภาษีไม้ประดู่ใหม่

เมื่อมีบริษัทต่างประเทศเข้ามาทำป่าไม้สักเพิ่มมากขึ้น จึงเกิดปัญหาการแก่งแย่งกันขอเข้าทำป่าไม้ และมีการเสนอเงินกินเปล่าแก่เจ้านายและเจ้าของป่าเป็นจำนวนมาก เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิในการเข้าทำป่าไม้ จึงมีการร้องเรียนไปยังกระทรวงมหาดไทย รัฐบาลในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ ได้พิจารณาเห็นสมควรที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเข้าไปจัดการควบคุมป่าไม้และให้ความคุ้มครองให้เกิดความเป็นธรรม จึงได้มีการมอบหมายให้ชาวต่างประเทศทำการสำรวจสถานการณ์ทำไม้สักทางมณฑลพายัพ และในที่สุดก็ได้ขอความร่วมมือจากรัฐบาลอินเดียของอังกฤษส่งผู้เชี่ยวชาญทางด้านป่าไม้ให้เข้ามาช่วยเหลือ

ต่อมาผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวได้จัดทำรายงานกราบทูลพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย โดยรายงานดังกล่าวได้ชี้แจงข้อบกพร่องและเสนอแนะวิธีการแก้ไขไว้หลายประการ ซึ่งข้อเสนอนั้นได้มีการเสนอให้จัดตั้งกรมป่าไม้และการควบคุมบำรุงรักษาไม้ คือ การป้องกันรักษาป่า การจัดวางโครงการป่าและการจัดเก็บผลประโยชน์ ซึ่งจำเป็นต้องออกกฎหมาย รวบรวมให้เป็นระเบียบ และให้มีผลบังคับได้ถึงคนในบังคับต่างประเทศด้วย การพยายามแก้ไขสัญญาทางพระราชไมตรี

ระหว่างประเทศ รวมทั้งการจัดตั้งด้านภาษีขึ้นใหม่รวม 4 แห่ง สมเด็จพระมหินทราธิราช ราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ได้ทรงพิจารณาและเห็นชอบด้วย จึงได้นำความกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ทรงทราบพร้อมทั้งขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชดำริเห็นชอบ และพระราชทานพระราชหัตถ์เลขาถึงเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้น โดยมีสำนักงานอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่และให้อยู่ภายใต้บังคับกระทรวงมหาดไทย ตามพระราชหัตถ์เลขานี้ ฉบับที่ 62/385 ลงวันที่ 18 กันยายน รัตนโกสินทร์ศก 115 (พ.ศ. 2439) หลังจากมีการจัดตั้งกรมป่าไม้ ได้มีการโอนกรรมสิทธิ์พื้นที่ป่าไม้จากเจ้านายฝ่ายเหนือให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งมีนโยบายการบำรุงรักษาป่าไม้ด้วย

ส่วนการล่องไม้ซุงและไม้ท่อนไปตามลำน้ำ มักจะมีผู้มาลอบถากหรือเอาไฟจุดเผารอยตราของเจ้าของไม้ซุงหรือไม้ท่อน เพื่อให้รอยตราที่ตีประจำต้นไม้ลบเลือนแล้วนำไปขาย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้มีพระบรมราชโองการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยไม้ซุงและไม้ท่อนที่ดวงตราลบเลือน ร.ศ.115 ประกาศ ณ วันที่ 17 มกราคม รัตนโกสินทร์ศก 115 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงหลักเกณฑ์วิธีการจับยึดไม้ซุงและไม้ท่อนที่ดวงตราลบเลือน การไต่สวน การห้ามมิให้เรียกค่าสินไหมทดแทนจากรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่กรณีไม้ที่จับไว้เป็นอันตรายหรือสูญหาย เว้นแต่การสูญหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่และบทกำหนดโทษ

ในการทำไม้พบว่า มีการตัดไม้ที่ยังเล็กอ่อนไม่ได้ขนาดหรือการลักลอบตัดฟันไม้สักทุก ๆ ขนาดตามอำเภอใจ ดังนั้นเพื่อเป็นการคุ้มครองและป้องกันป่าไม้ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติรวม 2 ฉบับ คือ

1. พระบรมราชโองการประกาศการรักษาป่าไม้ รัตนโกสินทร์ศก 116 ประกาศ ณ วันที่ 9 กันยายน รัตนโกสินทร์ศก 116 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการป้องกันรักษาป่าไม้โดยควบคุมไม่ให้มีการตัด กาน ฟัน โค่นต้นไม้สักที่ยังเล็กอ่อนวัดสูงจากพื้นดินขึ้นไปสามศอกและโอบยังไม้ได้ 5 ก่า

2. พระราชบัญญัติรักษาต้นไม้สัก ประกาศ ณ วันที่ 1 เดือนธันวาคม รัตนโกสินทร์ศก 116 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการป้องกันรักษาไม้สัก โดยบัญญัติให้การตัดหรือกานต้นไม้สัก ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาลหรือจากเจ้าพนักงานป่าไม้ผู้ได้รับอำนาจจากรัฐบาล และในปีเดียวกันนี้ได้มีการตราพระราชบัญญัติพิทักษ์ป่าภายใน รัตนโกสินทร์ศก 116 บัญญัติให้มีการเก็บภาษีเสา ภาษีไม้รอด ตง ต่อม่อ ภาษีไม้สัก ภาษีไม้หลักแพ ภาษีไม้กระยาเลย ภาษีไม้ดำ ภาษีไม้แดง ภาษีเปลือกโปรง ภาษีกระดาน ไม้ประดู่ ภาษีมาดเรือโกลน และภาษีไม้รวก ไม้ไผ่

ในปี พ.ศ. 2441 (ร.ศ.117) ไม้สักที่ซื้อขายมีราคาสูงขึ้น ทำให้มีการทุจริตทำดวงตราค้อนเหล็กลักลอบตีตราไม้ขอนสักซึ่งมีไซ้ของตนแล้วนำมาขาย ทำให้คนที่ค้าไม้สักโดยสุจริตเสียหายและมีคดีเกี่ยวกับเรื่องดวงตราประจำต้นไม้ขอนสักมากขึ้น จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันลักลอบตีตราไม้ ร.ศ. 117 โดยบัญญัติห้ามมิให้ทำการตีตราประจำต้นไม้ที่มีไซ้ไม้ของตนโดยชอบธรรมและบทกำหนดโทษ

การทำไม้สัก มีการลักลอบชักลากไม้สักออกจากป่าที่มีได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตโดยไม่ได้เสียค่าตอและภาษีให้กับรัฐบาลเป็นจำนวนมาก จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันการลักลอบชักลากไม้สักที่ยังไม่ได้เสียค่าตอและภาษี รัตนโกสินทร์ ศก 118 (พ.ศ. 2442) ประกาศ ณ วันที่ 9 กรกฎาคม รัตนโกสินทร์ ศก 118 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติห้ามมิให้ชักลากไม้สัก เว้นแต่จะเสียค่าตอภาษีและภาคหลวง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2443 ไม้กระยาเลยซึ่งไม่ใช่ไม้สักแต่เป็นไม้ประเภทอื่นๆ เช่น ไม้เต็งรัง ไม้รูด ไม้ตะแบก ไม้ยาง ไม้ตะเคียน ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้สะแก ไม้โกงกาง และหวาย เป็นต้น เริ่มมีการใช้กันมากขึ้นแต่หลักเกณฑ์วิธีการเก็บภาษียังไม่เหมาะสม จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์วิธีการเก็บภาษีไม้กระยาเลยใหม่ ซึ่งเดิมเก็บภาษีโดยอาศัยขนาดไม้หรือน้ำหนักไม้ เปลี่ยนมาเป็นเก็บภาษีจากราคาไม้เป็นเกณฑ์ โดยให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยที่บัญชากรมป่าไม้ มีอำนาจกำหนดตั้งพิกัดภาษีได้ตามสมควรแก่ท้องที่แต่ต้องไม่เกินร้อยละสิบของราคาไม้ การยกเว้นภาษี การตั้งด่านเก็บภาษี รวมทั้งอำนาจในการตั้งกฎข้อบังคับการตัดฟันหรือห้ามตัดฟันไม้กระยาเลย โดยได้มีการตราเป็นพระราชบัญญัติเปลี่ยนวิธีเก็บภาษีไม้กระยาเลย รัตนโกสินทร์ ศก 119 และในปีเดียวกันนี้ได้มีการออกกฎข้อบังคับอนุญาตไม้สัก สำหรับใช้ในการปลูกสร้างที่ทำราชการ แลการสาธารณประโยชน์ ประกาศ ณ วันที่ 27 ตุลาคม รัตนโกสินทร์ ศก 119 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในการขออนุญาตใช้ไม้สักในการปลูกสร้างวัด ศาลา สะพานหรือฝาย

ในปี พ.ศ. 2444 ได้มีการออกกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการกำหนดอัตราส่วนในการแบ่งค่าตอไม้ โดยให้เป็นไปตามศักดิ์สูงต่ำระหว่างเจ้านายฝ่ายเหนือผู้มีสิทธิรับพระราชทานเงินส่วนแบ่งค่าตอไม้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการร้องเรียนของเจ้านายฝ่ายเหนือ และในการทำป่าไม้นั้น กรมป่าไม้ได้ประกาศใช้ข้อบังคับว่าด้วยการทำไม้สักรายย่อยในเขตเมืองพิษณุโลก ซึ่งเป็นการให้ราษฎรได้ประกอบอาชีพในการทำไม้และสงวนสิทธิในการทำป่าไม้บางแห่งสำหรับผู้มีอาชีพทำไม้ซึ่งเป็นชาวพื้นเมือง และในปีนี้กรมป่าไม้ได้ประกาศระเบียบการว่าด้วยการให้ทำไม้ขอนสักและไม้ที่ตัดโค่นไว้แล้ว ซึ่งถือว่าเป็นการทำไม้ล้างป่าหรือไม้ล้มขอนนอนไพรครั้งแรกในประเทศไทย

การกานไม้ เดิมไม่ได้กำหนดไว้เป็นที่แน่นอน มีเพียงหลักเกณฑ์กว้างๆ ว่า ไม้ต้นโตไม่มีไม้เชื้อขึ้นอยู่ใกล้เคียงจะเลือกกานไม้ได้ จึงได้มีการวางหลักเกณฑ์ขึ้นใหม่ โดยกำหนดให้การกานไม้ได้เพียง 2 ใน 5 ส่วนหรือร้อยละ 50 ของไม้ที่ได้ขนาดตัดฟัน ไม้ส่วนที่

เหลือเพื่อประโยชน์ในการบำรุงรักษาป่า และเพื่อเป็นการคุ้มครองและรักษาป่าไม้ ได้มีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้เป็นผู้ทำกานไม้สักแทนเจ้าหน้าที่ของบริษัท ซึ่งเดิมได้มีการผ่อนผันให้บริษัทเช่าทำป่าไม้เลือกกานไม้สักได้เอง

การทำไม้กระยาเลยและการเก็บของป่า เช่น น้ำมันยางหรือสีเสียด มีการเก็บภาษียังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้เกิดปัญหาทั้งผู้ทำการค้าขายไม้และเจ้าหน้าที่ ประกอบกับไม้กระยาเลยมีราคาสูงขึ้น ทำให้มีการตัดฟันป่าไม้โดยไม่มีการสงวนพันธุ์ไม้ที่มีราคา ทำให้ไม้มีค่าที่ควรจะใช้เป็นสินค้าหมดไป ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการค้าขาย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติรักษาป่า พ.ศ. 2456 โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีการกำหนดนิยามคำว่า “ป่า” “ไม้” “ของป่า” และกำหนดอำนาจในการอนุญาตตัด ฟัน เเจาะ เผา กาน ลิด เลื่อย ตีตราไม้ การห้ามหาของป่า และได้มีการออกกฎข้อบังคับวางระเบียบวิธีการจัดการรักษาป่า ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2456 ซึ่งเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตทำไม้ และได้มีการกำหนดประเภทไม้ออกเป็น 2 ประเภท คือ ไม้ที่ไม่หวงห้ามกับไม้ที่หวงห้าม โดยการกำหนดไม้เป็นประเภทใดนั้น ให้เสนาบดีที่บัญชากรมป่าไม้เป็นผู้มีอำนาจกำหนด

ถึงแม้จะมีพระราชบัญญัติรักษาป่า พ.ศ. 2456 ขึ้นใช้บังคับ แต่ยังไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองและป้องกันป่าไม้จากการใช้ไม้และการบุกรุกป่าได้ เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวใช้บังคับและหวงห้ามเฉพาะต้นไม้และของป่าบางชนิด ไม่มีอำนาจบังคับและคุ้มครองไปถึงสิทธิเหนือพื้นดิน กรมป่าไม้จึงได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติสงวนป่าเสนอต่อรัฐบาล แต่ก็ไม่มี การดำเนินการเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติต่อไปแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม แม้ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวจะไม่มีการดำเนินการ แต่กรมป่าไม้ได้ดำเนินการให้มีการจัดเตรียมคัดเลือกป่าที่สมควรสงวนไว้ เพื่อร่างพระราชบัญญัติสงวนป่าประกาศใช้บังคับจะได้มีการสงวนป่าได้ทันที ซึ่งได้มีการประกาศสงวนป่าที่คัดเลือกไว้แล้วโดยให้สมุหเทศาภิบาล หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ประกาศซึ่งวิธีนี้ได้ปฏิบัติกันเรื่อยมาจนมีป่าสงวนเป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นประโยชน์ในการรักษาป่าเป็นอย่างดี

หลังจากที่มีการจัดตั้งกรมป่าไม้มาเป็นระยะเวลาประมาณ 25 ปี พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชดำริว่า การป่าไม้นี้เป็นราชกิจที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูกและราชการโลหกิจเป็นอย่างมาก ซึ่งมีผลประโยชน์ร่วมกันทั้ง 2 แผนกและอยู่ในกระทรวงเกษตรธิการอยู่แล้ว จึงควรยกกรมป่าไม้ไปรวมกระทรวงเดียวกันกับทั้งสองแผนก เพื่อการดำเนินการที่ดียิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้โอนกรมป่าไม้จากกระทรวงมหาดไทยไปขึ้นกับกระทรวงเกษตรธิการ ประกาศมา ณ วันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2464 โดยเป็นปีที่ 12 ในรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งในปีนี้กรมป่าไม้ได้ขยายการควบคุมและคุ้มครองไปถึงของป่า

ด้วย โดยได้ออกกฎข้อบังคับวางระเบียบการหาของป่าว่าด้วยการเก็บรวงผึ้ง พุทธศักราช 2464 เพื่อควบคุมและคุ้มครองพันธุ์ผึ้ง ต้นยวนผึ้ง ต้นไม้ที่ผึ้งเกาะทำรัง และวิธีการเก็บให้ถูกต้องตาม หลักการคุ้มครอง

การเจาะเผาทำน้ำมันยางเป็นสินค้าที่สำคัญอย่างหนึ่ง ทำให้มีการทำกันมากและการเจาะเผาทำน้ำมันยางดังกล่าวไม่ได้คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับป่า กรมป่าไม้จึงเห็นสมควรที่จะเข้าควบคุมการเจาะเผาทำยาง จึงได้มีการประกาศใช้กฎข้อบังคับวางระเบียบการหาของป่าว่าด้วยการเจาะเผาต้นตะเคียนทำชัน ในมณฑลปัตตานี พุทธศักราช 2465 และกฎข้อบังคับวางระเบียบการหาของป่าว่าด้วยการเจาะเผาทำน้ำมันยาง พุทธศักราช 2465

การจัดเก็บภาษีตามกฎหมายว่าด้วยพิภคภาษีภายใน ซึ่งได้มีการตราขึ้นใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 111 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายฉบับนั้น พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศว่าเพื่อจะส่งเสริมการค้าขายภายในบ้านเมือง ทรงพระราชดำริเห็นควรเลิกภาษีสินค้าบางอย่างซึ่งส่งไปมาอยู่ภายในประเทศ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติพิภคภาษีภายใน พุทธศักราช 2470 โดยให้ยกเลิกพระราชบัญญัติพิภคภาษีภายใน ร.ศ. 111

ประกาศพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพิภคภาษีภายใน ลงวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2463 แก้ไขประกาศลงวันที่ 11 ธันวาคม ร.ศ. 121 และกำหนดอัตราภาษีภายในซึ่งเก็บจากยางรับเบอร์ ซึ่งการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีไม้ ได้บัญญัติมาตราแห่งพระราชบัญญัติพิภคภาษีภายใน ร.ศ. 111 ดังต่อไปนี้ให้มีผลใช้บังคับต่อไป คือ มาตรา 12 มาตรา 13 ว่าด้วยภาษีไม้ขนสีกและไม้หลักแพ มาตรา 14 มาตรา 20 มาตรา 48 มาตรา 49 มาตรา 62 และ มาตรา 65 ว่าด้วยภาษีไม้และของป่าต่างๆ ซึ่งพระราชบัญญัติรักษาป่า พ.ศ. 2456 ใช้บังคับไปไม่ถึง

ในปี พ.ศ. 2479 ได้มีการตราพระราชบัญญัติรักษาป่า (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2479 และแก้ไขเพิ่มเติมกฎข้อบังคับวางระเบียบวิธีการจัดการรักษาป่า พุทธศักราช 2456 โดยเป็นการบัญญัติยกเว้นค่าภาคหลวงในการอนุญาตให้ตัดฟันชักลากไม้ประเภทหวงห้าม เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยส่วนตัว การกุศล หรือสาธารณประโยชน์ การทำยางสนในป่าไม้โดยการเจาะต้นสนชนิดที่ให้ยาง หรือต้นไม้ที่เรียกว่าไม้เกี๊ยะ ไม้จ้วงหรือไม้ไต้ รวมทั้งการเก็บยางสน ยังไม่มีการตรากฎหมายขึ้นมาควบคุม รัฐบาลในขณะนั้นได้พิจารณาเห็นความจำเป็นในการควบคุมการทำยางสน จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติควบคุมการทำยางสน พุทธศักราช 2480 โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติให้บุคคลที่ประสงค์จะทำการเจาะต้นสนเอายางหรือเก็บยางสนในป่า ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งการอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่อาจอนุญาตเป็นจำนวนต้น หรือเข้าผูกขาดเป็นป่าๆ ไปก็ได้ กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการเจาะต้นสน

เอายาง และได้มีการออกกฎกระทรวงเกษตรธิการ ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการทำยาง พุทธศักราช 2480 กำหนดวิธีการยื่นคำขอและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจอนุญาต

ร่างพระราชบัญญัติสงวนป่าที่ได้เคยมีการเสนอไว้ แต่ไม่ได้รับการพิจารณานั้น ได้มีการตราเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช 2481 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 56 ตอนที่ 3 วันที่ 3 เมษายน พ.ศ.2482 เป็นกฎหมายที่ให้รัฐบาลมีอำนาจกำหนดป่าแห่งใดให้เป็นป่าคุ้มครอง ป่าสงวน หรือการเพิกถอนป่าคุ้มครอง หรือป่าสงวน โดยให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษา หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตทำไม้หรือเก็บหาของป่า อำนาจในการยึดไม้และของป่า รวมทั้งอำนาจในการปิดทางน้ำหรือทางบกในป่าสงวน

กฎหมายที่เกี่ยวกับป่าไม้ที่ได้ประกาศใช้บังคับหลายฉบับ เป็นกฎหมายที่ล้าสมัย และไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น กรมป่าไม้ได้พยายามปรับปรุง ยกร่างและนำมารวบรวมประมวลใหม่แล้วเสนอต่อรัฐบาลเพื่อพิจารณาหลายครั้ง แต่ร่างกฎหมายที่เสนอก็ดูถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโต้แย้ง จนต้องมีการถอนร่างกฎหมายกลับคืน ในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ขึ้นใช้บังคับ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้ยกเลิก

1. ประกาศพระบรมราชโองการว่าด้วยภาษีไม้ขนอสักและไม้กระยาเลย ลงวันอาทิตย์ เดือนสี่ แรมแปดค่ำ ปีจอ ๑๑๑๑ จุลศักราช 1236

2. ประกาศพระบรมราชโองการเรื่องซื้อขายไม้ขนอสัก ลงวันพุธ เดือนเก้า ขึ้นค่ำหนึ่ง ปีวอก ๑๑๑๑ จุลศักราช 1246

3. ประกาศพระบรมราชโองการเรื่องไม้ขนอสัก ลงวันอาทิตย์ เดือนเจ็ด ขึ้นค่ำหนึ่ง ปีกุน นพศก จุลศักราช 1249

4. ประกาศพระบรมราชโองการเพิ่มเติมเรื่องไม้ขนอสัก ลงวันจันทร์ เดือนสิบเอ็ด แรมหนึ่งค่ำ ปีกุน นพศก จุลศักราช 1249

5. พระราชบัญญัติไม้ซุงและไม้ท่อนที่ดวงตราลบเลื่อน ร.ศ. 115

6. พระราชบัญญัติประกาศการรักษาป่าไม้ ร.ศ. 116

7. พระราชบัญญัติรักษาต้นไม้สัก ร.ศ. 116

8. พระราชบัญญัติป้องกันการลักลอบตัดไม้ ร.ศ. 117

9. พระราชบัญญัติป้องกันการลักลอบชักลากไม้สักที่ยังมิได้เสียค่าต่อและภาษี ร.ศ. 118

10. กฎกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยไม้ไหลลอย ร.ศ. 119

11. กฎข้อบังคับอนุญาตไม้สักในการปลูกสร้างที่ทำราชการและการสาธารณประโยชน์ ร.ศ. 119

12. พระราชบัญญัติรักษาป่า พุทธศักราช 2456

13. กฎข้อบังคับวางระเบียบวิธีจัดการรักษาป่า พุทธศักราช 2456
14. กฎข้อบังคับวางระเบียบการหาของป่า ว่าด้วยการเก็บรวงผึ้ง พุทธศักราช 2464
15. กฎข้อบังคับวางระเบียบการหาของป่า ว่าด้วยการเจาะเผาต้นตะเคียนทำชันในมณฑลปัตตานี พุทธศักราช 2465
16. กฎข้อบังคับวางระเบียบการหาของป่า ว่าด้วยการเจาะเผาทำน้ำมันยาง พุทธศักราช 2465
17. พระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติพิกัดภาษีภายใน พุทธศักราช 2470 เฉพาะมาตรา 4 (ก) และ (ข)
18. พระราชบัญญัติรักษาป่า (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2479
19. พระราชบัญญัติควบคุมการทำยางสน พุทธศักราช 2480

หลังจากที่ได้มีการตราเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช 2481 ขึ้นใช้บังคับแล้ว ได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช 2481 ในปี พ.ศ. 2496 และปี พ.ศ. 2497 โดยได้ตราเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2497 ซึ่งพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ เป็นการปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับกาลสมัย เพื่อประโยชน์แก่รัฐ และเกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชน ประกอบกับในขณะนั้นรัฐมีนโยบายที่จะริบดำเนิการคุ้มครองและสงวนป่าในท้องที่จังหวัดต่างๆ ให้เสร็จโดยเร็ว และได้พิจารณาเห็นว่าในการกำหนดป่าใดให้เป็นป่าคุ้มครองหรือป่าสงวน โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกานั้นยังไม่รวดเร็วทันเหตุการณ์ จึงสมควรที่จะเปลี่ยนแปลงเป็นเพียงออกกฎกระทรวงเพื่อให้ได้ผลเร็วยิ่งขึ้น และในการกำหนดป่าใดเป็นป่าคุ้มครองหรือป่าสงวน จะโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาหรือออกเป็นกฎกระทรวงก็ดำเนินวิธีการเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่กระทบกระเทือนหรือเปลี่ยนแปลงสิทธิของราษฎรตามที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยคุ้มครองและสงวนป่า ถ้าการเปลี่ยนแปลงเป็นเพียงวิธีการที่จะทำให้การคุ้มครอง และสงวนป่าได้ผลรวดเร็วยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์แก่รัฐและประชาชน

อย่างไรก็ตาม การกำหนดป่าใดให้เป็นป่าคุ้มครองหรือป่าสงวนตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและสงวนป่า ยังเป็นวิธีการไม่รัดกุมและเหมาะสมเพราะต้องเสียเวลาในการดำเนินการนานจึงจะประกาศกำหนดเป็นป่าคุ้มครองและป่าสงวนได้ และบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนไม่เหมาะสมกับกาลสมัย ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เข็ดหลาบ และเป็นช่องทางทำให้ป่าไม้ที่มีการสงวนและคุ้มครองไว้แล้วและป่าไม้ที่ยังไม่ได้มีการสงวนและคุ้มครองถูกบุกรุกแผ้วถางตัดทำลายไปเป็นจำนวนมาก และยังได้มีการทำลายป่าไม้ในพื้นที่ที่เป็นต้นน้ำลำธารอีกด้วย รัฐบาลในขณะนั้นพิจารณาเห็นว่า เนื่องจากป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญและได้มีการกำหนดจุดหมายไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ว่าจะต้องสงวนป่าไม้ไว้เป็นเนื้อที่ประมาณร้อยละ 50 ของเนื้อที่ประเทศไทย หรือคิดเป็นเนื้อที่ป่าสงวนประมาณ 250,000 ตาราง

กิโลเมตรหรือ 156 ล้านไร่ และการทำลายป่าไม้อาจเป็นต้นเหตุให้เกิดความแห้งแล้ง การพังทลายของดิน ลำน้ำตื้นเขิน หรือเกิดอุทกภัย ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายแก่การเกษตรและเศรษฐกิจของประเทศอย่างร้ายแรง รัฐบาลในขณะนั้นจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและสงวนป่าเสียใหม่ เพื่อให้สามารถดำเนินการคุ้มครองป้องกัน เพื่อรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าของชาติ และเพื่อไม่ให้อาชีพเกษตรกรรมของประชาชนส่วนใหญ่และเศรษฐกิจของประเทศถูกกระทบกระเทือนจากผลของการทำลายป่า จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ขึ้นใช้บังคับ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช 2481 พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2497